

LATVIJAS ŠĶIRNES ZIRGU AUDZĒTĀJU ASOCIĀCIJA

Reģ.Nr.40008081480, Kalnabeites 8, Siguldas pagasts, Siguldas novads

Latvijas siltasiņu zirgu šķirnes braucamā tipa audzēšanas programmas rezultāti 2019.gadā.

Pavisam 2019.gadā LŠZAA ir **218** pārraudzības ganāmpulki ar **1511** zirgiem tajos, no kuriem apmēram **50** īsteno Latvijas siltasiņu zirgu šķirnes braucamā tipa audzēšanas programmu. To skaitā ir **3** šķirnes zirgu audzēšanas saimniecības. Saimniecību ganāmpulki ir reģistrēti, un dzīvnieki apzīmēti atbilstoši normatīvo aktu prasībām par lauksaimniecības dzīvnieku, to ganāmpulku un novietņu reģistrēšanas kārtību, kā arī lauksaimniecības dzīvnieku apzīmēšanas kārtību.

LŠZAA šķirnes saimniecības, kuras piedalās LSB audzēšanas programmā

N.p. k.	Saimniecības nosaukums	Novads	Pagasts	Šķirne	Piešķirts statuss	Pagarināts statuss	Pagarināts statuss
1.	Juridiska persona	Jaunjelgavas	Seces	LS, LSB	12.07.2007 Šķirnes saimniecība	08.09.2014	08.09.2019
2.	Fiziska persona	Krāslavas	Kaplavas	LSB	30.06.2017 Šķirnes saimniecība	30.06.2017	30.06.2022
3.	Fiziska persona	Dobeles	Jaunbērzes	LS, LSB	29.06.2018 Šķ.saimn. kandidāte	29.06.2019 Šķirnes saimniecība	

Vērtēšanai sagatavoto un novērtēto zirgu skaits 2019.gadā.

Ciltsdarba svarīga sastāvdaļa ir zirgu vērtēšana – gan pēc eksterjera, gan darbaspējām. Vaislas ķēves un ērzeļa kvalitāti nosaka nevis viņu pašu rādītāji, bet gan pēcnācēju vērtējumu rezultāti.

Gads	2019
KUMEĻI	14
JAUNZIRGI	7
JAUNIE ĒRZEĻI	0
VĒRTĒTIE ĒRZEĻI	0
ĶĒVES	1

LŠZAA pārraudzības saimniecību vērtēšanai sagatavoto un novērtēto LSB zirgu skaits 2019. gadā

<i>Npk</i>	<i>Saimniecība</i>	<i>Kumeļi</i>	<i>Jaunzirgi</i>	<i>Jaunsert. ērz</i>	<i>Vērt. ērz</i>	<i>Ķēves</i>	<i>Kopā</i>
1	Juridiska persona					4	4
2	Fiziska persona	2				1	3
3	Fiziska persona	2				1	3
4	Fiziska persona					3	3
5	Fiziska persona	1				1	2
6	Fiziska persona	1				1	2
7	Fiziska persona	1	1				2
8	Juridiska persona		1			1	2
9	Juridiska persona					2	2
10	Juridiska persona	1					1
11	Fiziska persona	1					1
12	Fiziska persona	1					1
13	Fiziska persona	1					1
14	Fiziska persona	1					1
15	Fiziska persona	1					1
16	Fiziska persona		1				1
17	Juridiska persona					1	1
18	Fiziska persona					1	1
19	Juridiska persona					1	1
20	Fiziska persona					1	1
21	Fiziska persona					1	1
22	Juridiska persona					1	1
23	Fiziska persona					1	1
24	Fiziska persona					1	1
25	Juridiska persona					1	1

26	Fiziska persona					1	1
27	Juridiska persona					1	1

Jaunzirgu vērtēšana

Vērtēšanu veic sertificēti vērtēšanas eksperti. Katrs dzīvnieks tiek novērtēts pēc eksterjera septiņām pazīmēm un viņa gaitas kvalitātes soļos, rikšos, lēkšos un lēciena tehnikā. Katru pazīmi vērtē 10 punktu sistēmā. Maksimālais iegūstamo punktu skaits sporta tipa jaunzirgiem ir 70 punkti par eksterjeru un 40 punkti par darbaspējām. Braucamā tipa jaunzirgu darbaspējas vērtē pēc 4 rādītājiem – soļu, rikšu gaitas kvalitāte, vadāmība vai lēkšanas spēja. Maksimāli iegūstamais punktu skaits – 40.

Iegūtie rezultāti tiek apkopoti un iesniegti šķirnes zirgu audzēšanas organizācijā, kas veido datu bāzi katram šķirnes zirgam.

LŠZAA vērtētie LSB jaunzirgi pēc kopvērtējuma (=>76) 2019.gadā

Jaunzirga vārds	ID numurs	Eksterjers							Kopā	Darbaspējas				Kopā	Kopējais
		T	VL	ĶP	PK	PakK	GP	KE		S	R	L	Lē/vad		
Sidraba Sakta	LV001000003773	8	8	8	8	7	8	8	55	8	7	7	8	30	85
Disneja	LV001000002964	8	7	7	8	6	8	8	52	7	8	7	8	30	82
Endijs	LV001000004040	8	8	8	7	7	8	8	54	6	8	7	7	28	82
Efīrs	LV001000003942	8	8	7	7	7	7	8	52	6	8	7	8	29	81
Safīrs	LV001900002416	8	7	7	7	7	7	8	51	8	7	7	8	30	81
Spartaks	LV001900001898	7	7	6	8	7	7	8	50	8	7	8	8	31	81
Elfa	LV001000004041	7	6	8	7	7	7	8	50	6	7	6	7	26	76

LSB jaunzirgu vērtēšanas datu analīze – 2018.gadā un 2019.gadā vērtēto LS braucamā tipa jaunzirgu rādītāji:

2018		2019	
Eksterjers	Darbaspējas	Eksterjers	Darbaspējas
52.7	29.6	52.0	29.1

Jaunzirgu vērtējumi 2019.gadā būtiski neatšķiras no iepriekšējā gada vērtējumiem. Nelielas atšķirības no iepriekšējā gada vidējiem vērtējumiem nav uzskatāmas par negatīvu tendenci un nevar izdarīt secinājumus par atražoto jaunzirgu kvalitātes kritumu, ņemot vērā nelielo vērtēto zirgu skaitu, kā arī galveno šķirnes tipa

audzēšanas mērķi - šķirnes braucamā tipa kā vietējās apdraudētās zirgu šķirnes gēnu rezerves saglabāšana bez neradniecisko šķirņu asins pieliešanas, kā arī bez moderno siltasiņu šķirņu asins pieliešanas.

Kumeļu vērtēšana.

Latvijas siltasiņu zirgu šķirnes braucamā tipa audzēšanas programmas kumeļam vērtē četras pazīmes:

- izcelšanās;
- eksterjers, ķermeņa proporcijas;
- gaitu kvalitāte;
- kopējais iespaids;

katru pazīmi vērtē 10 punktu sistēmā. Maksimālais iegūstamo punktu skaits ir 40 punkti.

LŠZAA LSB kumeļu vērtējumi 2019.gadā (=>31)

Kumeļa vārds	Tēvs	Šķ	Vērtējumi				Summa
			Izc/tips	Ekst/prop	Gaitas	Kopvērt	
Flirts	Simmons LS1749	LSB	10	9	9	9	37
Dāmu Favorīts	Diploms LS1693	LSB	9	9	9	9	36
Elsija	Emir OL12	SW	9	8	8	8	33
Sapnis	Sābo - Satīns LSB	LSB	9	8	8	8	33
Gaisma	Sulainis LS1784	LSB	9	7	8	9	33
Arcadio	Atoss LS1858	LSB	7	9	8	8	32
Alteks	Alegro LS1674	LSB	8	8	8	8	32
Dahlen	Diploms LS1693	LSB	8	9	7	8	32
Eolika	Emir OL12	SW	8	8	8	8	32
Karnevāls	Kingstons LS1772	LSB	8	8	8	8	32
Kokle	Kingstons LS1772	LSB	8	8	8	8	32
Andiamo	Alegro LS1674	LSB	8	8	7	8	31
Astorija	Amadejs LS1888	LSB	8	8	7	8	31
Manga	Musturs LS2103	LSB	9	7	8	7	31

LSB kumeļu vērtēšanas datu analīze – 2018.gadā un 2019.gadā vērtēto LS braucamā tipa kumeļu rādītāji:

2018	2019
kopvērtējums	Kopvērtējums
32.9	32.64

Kumeļu vērtējumi 2019.gadā būtiski neatšķiras no iepriekšējā gada vērtējumiem. Nelielas atšķirības no iepriekšējā gada vidējiem vērtējumiem nav uzskatāmas par negatīvu tendenci un 2019.gadā iegūto kumeļu kvalitātes pazemināšanos, ņemot vērā nelielo vērtēto kumeļu skaitu, kā arī galveno šķirnes tipa audzēšanas mērķi - šķirnes braucamā tipa kā vietējās apdraudētās zirgu šķirnes gēnu rezerves saglabāšana bez neradniecisko šķirņu asins pieliešanas, kā arī bez moderno siltasiņu šķirņu asins pieliešanas.

**Latvijas siltasiņu zirgu šķirnes braucamā tipa kumeļu vidējie vērtējumi LŠZAA šķirnes zirgu
audzēšanas saimniecībās, salīdzinājumā ar kumeļu vidējiem vērtējumiem LŠZAA
pārraudzības saimniecībās 2019.gadā**

Kumeļu grupa	Vērtējumi				Kopvērt.
	Izc./tips	Ekst./prop.	Gaitas	Kopējais iespaids	
Kumeļu vidējie vērtējumi šķirnes zirgu audzēšanas saimniecībās 2019.gadā	8.33	8.00	8.33	8.00	32.67
Kumeļu vidējie vērtējumi 2019.gadā	8.43	8.14	7.93	8.14	32.64
Starpība starp vērtējumiem	-0.10	-0.14	0.40	-0.14	0.02

Kumeļu kopējais vidējais vērtējums šķirnes zirgu audzēšanas saimniecībās neatšķiras no kopējā vērtēto kumeļu vidējā vērtējuma, nedaudz augstāks ir gaitu vērtējums.

Latvijas siltasiņu zirgu šķirnes ģenētiskie resursi

Latvijas siltasiņu zirgu šķirnes braucamā tipa kā vietējās apdraudētās zirgu šķirnes saglabāšanu veicina iekļaušana Ļauku attīstības plāna” pasākuma “Agrovide” apakšpasākumā *Lauksaimniecības dzīvnieku ģenētisko resursu saglabāšana*. 2019.gadā sagatavoti un izsniegti atzinumi **103** zirgiem, iekļaujot šķirnes ģenētiskajos resursos.

Pēdējo 5 gadu laikā vērtēto pēcnācēju dati LSB vaislas ērzeļiem

N.p.k.	Ērzelis	Pēcnācēju skaits	Pēcnācēju vidējais eksterjera vērtējums	Pēcnācēju vidējais darbaspēju vērtējums	Vidējais pēcnācēju vērtējums, kopā	Starpība, salīdzinot ar populācijas vidējo
1	Sapards LSB	21	50	26	76	-3.8
2	Furioso LS	20	51	29	80	0.2
3	Emir SW	18	53	28	81	1.2
4	Gaspars	11	52	29	82	2.2
5	Madrepors LS	10	53	29	82	2.2
6	Sidrabs LSB	10	51	29	79	-0.8
7	Sorento LSB	9	52	28	80	0.2
8	Volframs II LS1687	7	52	29	80	0.2
9	Diploms LS	5	51	28	79	-0.8
10	Sultāns LSB	5	51	28	79	-0.8
11	Saimons LSB	5	52	26	77	-2.8
12	Starts LSB	4	54	30	83	3.2
13	Kingstons LSB	4	55	28	83	3.2
14	Valdajs LS	4	52	29	81	1.2
15	Gastons	3	51	29	81	1.2
16	Sulainis LSB	3	52	28	81	1.2
17	Domino LSB	3	53	27	80	0.2
18	Sprinters LSB	3	50	28	78	-1.8
19	Alegro LSB	3	49	28	77	-2.8
20	Gaiziņš LSB	3	51	26	77	-2.8

Salīdzinot ar populācijas vidējo kopvērtējuma rādītāju 79.8, tad rādītājus saviem pēcnācējiem ir uzlabojuši 12 vaislinieki no 20. Lielākais uzlabojuma skaitlis ir Startam un Kingstonam, kurus jāturpina aktīvi izmantot audzēšanas programmā, arī pārējos uzlabotājērzeļus.

Ciltsgrāmatā ierakstītie zirgi 2019.gadā

2019.gadā CG no LSB populācijas tika uzņemti 3 zirgi, no kuriem 1 ērzelis ir no vecā vaislas sastāva un 2 ķēves ir pārraudzības saimniecībām piederošas.

Vaislas ērzeļu sagatavošana sertificēšanai un sertificēšana 2019.gadā

2019.gadā sertificēšanai netika vērtēts neviens jauns vaislas ērzelis.

Pēc pēcnācēju kvalitātes pārbaudītie ērzeļi 2019.gadā

Pēc pēcnācēju kvalitātes 2019. gadā ir novērtēti **14** vaislas ērzeļi. Iegūtie rezultāti par vaislas ērzeļu pēcnācēju darba kvalitāti tiek apkopoti un analizēti, norādot konkrētā vaislas ērzeļa novērtēto ērzelišu, ķēvišu un visu novērtēto pēcnācēju vidējo darbaspēju un eksterjera vērtējumu un vietu salīdzinājumā ar citiem vaislas ērzeļiem. Analizējot vaislas ērzeļu kvalitatīvos rādītājus attiecībā pret populācijas vidējo rādītāju, tiek noteikts vai novērtētais vaislas ērzelis ir pazīmju uzlabotājs vai pasliktinātājs. Tā kā Latvijas siltasiņu braucamā tipa dzīvnieku skaits samazinās un tiek īstenota vietējās apdraudētās zirgu šķirnes saglabāšana, tad neviens no vaislas ērzeļiem netiek brāķēts no vaislas darbības, šķirnes tipa kvalitātes uzlabošana tiek veicināta, konsultējot zirgu audzētājus par pāru atlasī.

Pēc pēcnācējiem vērtētie LSB vaislas ērzeļi pēc lielākā vidējā pēcnācēju vērtējuma (jaunzirgi) 2019.gadā:

Ērzelis	ID Nr.	Šķirne	Pēcnācēju skaits kopā	Pēcnācēju skaits 2015/2019	Vērtēto pēcnācēju skaits 2019.gadā	Pēcnācēju vidējais eksterjera vērtējums	Pēcnācēju vidējais darbaspēju vērtējums	Vidējais pēcnācēju vērtējums, kopā
Alegro LS1674	LV048227750003	LSB	31	13	1	54.0	30.0	84.0
Kingstons LS1772	LV026407350005	LSB	19	12	2	54.5	26.5	81.0
Atoss LS1858	LV026060650001	LSB	10	8	2	52.0	28.5	80.5
Sīmanis LS1685	LV030795850006	LSB	9	8	0	0	0	0

Pēc pēcnācējiem vērtētie LSB vaislas ērzeļi sakārtoti pēc periodā iegūto pēcnācēju skaita:

Ērzelis	ID Nr.	Šķirne	Pēcnācēju skaits kopā	Pēcnācēju skaits 2015./2019.	Vērtēto pēcnācēju skaits 2019.gadā	Pēcnācēju vidējais eksterjera vērtējums	Pēcnācēju vidējais darbaspēju vērtējums	Vidējais pēcnācēju vērtējums, kopā
Alegro LS1674	LV048227750003	LSB	31	13	1	54.0	30.0	84.0
Kingstons LS1772	LV026407350005	LSB	19	12	2	54.5	26.5	81.0
Atoss LS1858	LV026060650001	LSB	10	8	2	52.0	28.5	80.5
Sīmanis LS1685	LV030795850006	LSB	9	8	0	0	0	0

Pēc pēcnācējiem vērtētie LSB vaislas ērzeļi sakārtoti pēc vērtēto pēcnācēju jaunzirgu skaita 2019.gadā:

Ērzelis	ID Nr.	Šķirne	Pēcnācēju skaits	Pēcnācēju skaits 2015./2019.	Vērtēto pēcnācēju skaits 2019.gadā	Pēcnācēju vidējais eksterjera vērtējums	Pēcnācēju vidējais darbaspēju vērtējums	Vidējais pēcnācēju vērtējums, kopā
Kingstons LS1772	LV026407350005	LSB	19	12	2	54.5	26.5	81.0
Atoss LS1858	LV026060650001	LSB	10	8	2	52.0	28.5	80.5
Alegro LS1674	LV048227750003	LSB	31	13	1	54.0	30.0	84.0
Sīmanis LS1685	LV030795850006	LSB	9	8	0	0	0	0

**Biedrības «Latvijas šķirnes zirgu audzētāju asociācija» audzēšanas programmas
mērķa un selekcijas un audzēšanas mērķu sasniegšanai izvirzīto uzdevumu
izpilde 2019.gadā**

Izvirzītie uzdevumi	Realizācija
<p>Šķirnes braucamā tipa kā vietējās apdraudētās zirgu šķirnes gēnu rezerves saglabāšana bez neradniecisko šķirņu asins pieliešanas, kā arī bez moderno siltasiņu šķirņu asins pieliešanas</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ģenētisko resursu saglabāšanas programmā administrēti 103 zirgi. • Sniegtas konsultācijas zirgu audzētājiem par prasībām vietējās apdraudētās zirgu šķirnes saglabāšanā. • Vērtīgāko šķirnes dzīvnieku uzņemšanu CG. 2019.gadā VCG ir uzņemti 3 LSB zirgi. • Izdots Latvijas šķirnes zirgu valsts ciltsgrāmatas XXXII sējums, kur iekļauti no 2012.-2017.gadam uzņemtie zirgi. • Apsekotas šķirnes zirgu audzēšanas saimniecības, veicināta saimniecību apstiprināšana un statusa pagarināšana. Statuss piešķirts vienai saimniecībai, kur audzē LSB zirgus, un pagarināts divām saimniecībām.
<p>Ikgadēja vaislas ērzeļu sertifikācija atbilstoši <i>Nolikumam par Latvijas siltasiņu zirgu šķirnes braucamā tipa vaislas ērzeļu sertifikēšanu</i></p>	<p>2019. gadā nav sertificēts neviens LSB ērzelis</p>
<p>Izzūdošo ģealoģisko līniju ar mazu īpatņu skaitu saglabāšana, līniju turpinātājiem lecināšanas sertifikāta iegūšanai piemērojot atvieglotas prasības saskaņā ar sertifikācijas komisijas lēmumu.</p>	<p>2019. gadā neviens LSB ērzelis netika piedāvāts sertifikācijai. Veiktas konsultācijas zirgu audzētājiem par vaislas ērzeļu sertifikācijas prasībām. Lecināšanas sertifikāta pagarināšana veikta vienam vaislas ērzelim.</p>
<p>Individuālā kumeļu, jaunzirgu, vaislas ērzeļu un ķēvju vērtēšana saskaņā ar šķirnes standarta prasībām un atbilstoši audzēšanas programmai</p>	<p>Veikta kumeļu, jaunzirgu un vaislas ķēvju vērtēšana. Kopumā novērtēti 14 LSB kumeļi, 7 LSB jaunzirgi, viena vaislas ķēve. Uzsākta LSB zirgu lineārā profilēšana.</p>
<p>Snieguma pārbaudes datu uzskaitē visiem šķirnes dzīvniekiem</p>	<p>Veikta vērtēto dzīvnieku snieguma pārbaudes datu uzskaitē un apkopošana. Analizējot vaislas ērzeļu rādītājus pēc pēcnācēju kvalitātes attiecībā pret populācijas vidējo rādītāju, tika noteikts vai novērtētais vaislas ērzelis ir pazīmju uzlabotājs vai pasliktinātājs.</p>

Ķēvju iedalīšana klasēs, stimulējot kvalitatīvāka vaislas materiāla izmantošanu

Turpināt veidot elektroniskās datu bāzes, izmantojot šos datus ciltsdarba attīstībai.

Celt speciālistu kvalifikāciju, sadarboties ar citām dzīvnieku audzēšanas organizācijām un valsts iestādēm kopīgas nozares politikas veidošanai.

Lai veicinātu zirgkopības nozares popularizēšanu, veikt sabiedrības informēšanu un izglītošanu, kā arī organizēt ģenētiskās kvalitātes popularizēšanas pasākumus.

Audzēšanas programmas ietvaros izstrādāti nosacījumi Latvijas siltasiņu zirgu šķirnes vaislas ērzeļu un ķēvju iedalījumam klasēs pēc izcelsmes un tipiskuma, eksterjera, darbaspēju un pēcnācēju kvalitātes vērtējuma.

Zirgkopības pārraudzības datorprogrammas un publiskās datubāzes uzturēšana un pilnveidošana.

Turpinās projekta Nr. 18-00-A01620-000023 "Inovatīvas zirgu vērtēšanas metodes izstrāde zirgkopības nozares konkurētspējas palielināšanai" realizācija, veidojot datu bāzi kvalitatīvāku ciltsdarba datu ievadei un analīzei. Lineārā profilēšana tiek īstenota arī LSB zirgiem.

Īstenota zirgu vērtētāju kvalifikācijas celšana mācību kursa „Profesionālās izglītības un prasmju apguves pasākumu nodrošināšana” “Aktualitātes ciltsdarbā” ietvaros (Tērvetē, 14.-15.03.2019)

Dalība nozaru Latvijas lauksaimniecības, zivsaimniecības un mežsaimniecības kamerā

- Realizēti divi mācību kursi "Kvalitātes sistēmu ieviešana zirgu audzēšanas saimniecībās. Zirgu labturība, laba ražošanas un higiēnas prakse. Uz tirgu vērsta zirgu audzēšana", kurus apmeklēja arī LSB audzētāji
- LŠZAA dalība LSB zirgu popularizēšanā dažādos pasākumos reģionos:
 - ✓ Henomeles kauss 2019” Madonas novadā,
 - ✓ “Svētki kopā ar zirgiem” Krustpils novadā,
 - ✓ “Drostatu kauss 2019” Iecavas novadā.
- LSB popularizēšana LŠZAA mājas lapā un sociālajos tīklos
<https://www.facebook.com/LSBhorse/> un
<https://www.facebook.com/LatvianWBhorse/>
- Organizēta Latvijas šķirnes zirgu skate “Rudens Pērle 2019”, kur 4-gadīgo ķēvju grupā 3.vietu ieguva LSB pārstāve.
- Organizēta zirgkopības selekcionāra Viļa Stukula atcerei veltīta Latvijas siltasiņu šķirnes zirgu parāde “Vilim Stukulam 110” Krustpils novada “Mīļdzīvnieku biedrības” organizētā pasākuma

“Svētki kopā ar zirgiem” ietvaros. Parādē tika demonstrēti arī LSB zirgi no vairākām pārraudzības saimniecībām.

- “Latvijas zirgs senāk un tagad”- zirgkopības popularizēšanas pasākums Rīgas svētku ietvaros 17.08.2019.

Audzēšanas programmas izpilde veikta atbilstoši uzstādītajiem mērķiem un uzdevumiem, realizējot gan braucamā tipa vaislas ķēvju izlasi un uzņemšanu ciltsgrāmatā, gan jaunzirgu un kumeļu vērtēšanu vaislas dzīvnieku pēcnācēju kvalitātes izvērtēšanai, tāpat veicot pēcnācēju kvalitātes analīzi vaislas ērzeļiem. Turpināta ciltsdarba datu uzskaites un analīzes pilnveidošana. Veicināti braucamā tipa zirgu popularizēšanas pasākumi reģionos.

Biedrības “Latvijas šķirnes zirgu audzētāju asociācija”
valdes priekšsēdētāja vietniece
Aija Luse
28.02.2020